

YTTRANDE

2008-06-05 Dnr 509-2537-08 Kp

Miljödepartementet

Att. Elin Kronqvist

103 33 Stockholm

Remiss: Klimatberedningens slutbetänkande ”Svensk klimatpolitik” (SOU 2008:24)

Miljödepartementets dnr M2008/1040/Mk

De flesta av Klimatberedningens förslag i handlingsplanen baseras på Naturvårdsverkets och Energimyndighetens underlag till den klimatpolitiska översynen vid kontrollstation 2008¹. Verket begränsar därför sitt remissyttrande till de sakfrågor som inte ingick i myndigheternas kontrollstationsrapport, där Klimatberedningen gjort en avvikande bedömning samt de sakfrågor verket anser särskilt viktiga för svensk klimatpolitik.

Sammanfattning

Naturvårdsverket gör en avvikande bedömning från Klimatberedningen på följande punkter.

- Naturvårdsverket stöder förslaget på nationellt utsläppsmål för år 2020 som motsvarar Sveriges åtagande inom ramen för en utsläppsminskning på 30 % inom EU. Men, det nationella målet bör endast omfatta utsläpp från verksamheter som inte ingår i systemet för handel med utsläppsrätter.
- Verket anser, trots den senaste tidens höga oljepris, att energiskatten borde höjas för att återställa den sänkning av energiskatten som skett sedan år 2000. Detta för att upprätthålla energiskattens betydelse för effektivare bränsleanvändning.

Naturvårdsverket anser att betänkandet på dessa punkter kunde ha varit tydligare eller mer nyanserad.

- Sveriges internationella agerande bör utgå från försiktighetsprincipen och den vetenskapliga osäkerheten som finns över om globalt minskade utsläpp

---

¹ Energimyndigheten/Naturvårdsverket, Den svenska klimatstrategins utveckling, 2007.

först från 2020 är tillräckligt för att klara tvågradersmålet. Sverige bör därför agera för att EU och andra industriländer ska ta på sig längre gående åtagande än 30 % utsläppsreduktion till år 2020 om övriga länder i världen gör konkreta åtaganden för sina utsläpp.

- Klimatberedningen lägger ett ambitiöst förslag till handlingsplan för minskade växthusgasutsläpp i transportsektorn och Naturvårdsverket anser att planen i sin helhet behöver genomföras för att de betydande utsläppsminskningar som EU-Kommissionen föreslår för verksamheter utanför handel med utsläppsrätter i Sverige ska kunna nås.
- Det är viktigt att EU inför ett långsiktigt utsläppskrav för koldioxid från nya bilar för att få fram avsevärt energieffektivare vägfordon. Därför bör Sverige redan i pågående förhandlingar om obligatoriska utsläppskrav till år 2012 för nya bilar försöka föra in ett ytterligare utsläppskrav till år 2020 i linje med det förslag som lagts av EU-parlamentet.
- Naturvårdsverket delar Klimatberedningens uppfattning att jordbruket har en betydelsefull potential som producent av bioenergi. Produktionen bör dock ske i en omfattning, på platser och med metoder som säkerställer att hänsyn tas till olika miljöaspekter.
- Från klimatsynpunkt bedömer Naturvårdsverket att gödselbaserad biogasproduktion har potential att vara en samhällsekonomiskt kostnadseffektiv åtgärd. Verket saknar dock en analys av vad finansiering via landsbygdsprogrammet har för konsekvenser för andra planerade och potentiella åtgärder inom ramen för programmet. Samordning med stöd för biogasproduktion från organiskt avfall bör eftersträvas.
- Naturvårdsverket vill framhålla att värdet med att bevara skog och våtmarker i ett förändrat klimat inte är begränsat till dess funktion som kolsänka. Långsiktigt skydd av skog och våtmarker bevarar bl.a. också landskapets vattenreglerande funktioner, bidrar till biodiversitet och gynnar ekosystemtjänster.
- Naturvårdsverket anser att klimatinformation även i fortsättningen bör vara en del av den svenska klimatstrategin. Om finansieringen av Naturvårdsverkets klimatinformation inte säkras kommer verkets kunskapsspridning om klimatförändringen att drastiskt dras ner från 2009 då nuvarande finansiering upphör. Naturvårdsverket har i budgetunderlaget för 2009-2011 begärt att få använda anslagssparande på Klimplanen, bl.a. till klimatinformation.

Naturvårdsverket vill särskilt framhålla och stödja Klimatberedningens slutsatser och förslag på följande punkter.

- Naturvårdsverket anser att den till hösten planerade klimatpolitiska propositionen för en handlingsplan att reducera utsläppen av växthusgaser till år 2020 bör inriktas på att Sverige tar sin del av det globala ansvaret att minska utsläppen till år 2050 och därför bör inriktas på att nå hållbara energi- och transportomställningar för låga växthusgasutsläpp till mitten av detta sekel.

- Det kommer troligen att krävas en omfattande utveckling av energiteknik, energieffektivisering och förnybar energi såväl som begränsning av den totala energianvändningen i samhället för att världen ska kunna begränsa klimatpåverkan till en icke farlig nivå. Vi instämmer med Klimatberedningens bedömning att forskningsstödet på dessa områden behöver uppgraderas och kompletteras med stöd för kommersialisering av ny energiteknik för att åstadkomma en snabbare marknadsintroduktion.
- Särskilt positivt ser verket på Klimatberedningens förslag till transportstrategi som ger synergivinsten för andra miljöproblem från trafik, dess förslag att åtgärda flygets och sjöfartens ökande utsläpp, för en trafikslagsövergripande infrastrukturplanering, omformad samhällsplanering, utveckling av miljöbilsdefinitionen, justering av bilförmånsreglerna och att klimatrelatera beskattningen på resor.
- Naturvårdsverket stödjer förslaget om att höja skattenivån till 30 öre/kg koldioxid för industri utanför systemet för handel med utsläppsrätter. Kompletterande styrning i industrin med frivilliga energieffektiviseringsprogram för bränslen och elanvändning bör omfatta både fossila och biobaserade bränslen.

Naturvårdsverkets ställningstagande

Generellt

Naturvårdsverket vill i linje med Klimatberedningens bedömning framhålla att Sveriges klimatpolitik redan nu borde inriktas på att Sverige tar sin del av det globala ansvaret att kraftigt minska utsläppen till år 2050. De styrmedel som läggs fram i kommande klimatproposition för att nå ett klimatmål till år 2020 borde därför främst inriktas på att nå hållbara energi- och transportomställningar för låga växthusgasutsläpp på längre sikt. Förutom klimatpolitiken är den framtida energipolitiken, transportpolitiken och skattepolitiken avgörande för att nå klimatmålen.

Naturvårdsverket delar Klimatberedningens bedömning att effekterna av klimatförändringar måste ses i sammanhanget av den annalkande krisen för många ekosystem världen över. Åtgärder för att minska växthusgasutsläppen måste vara samordnade med målet att värna ekosystem och biologisk mångfald.

Utveckling av utsläppen och energisystemet i Sverige

Naturvårdsverket delar bedömningen att ytterligare introduktion av naturgas - annat än i industriella processer där andra fossila bränslen ersätts – inte är positivt från klimatsynpunkt.

Klimat och konsumtion

Naturvårdsverket är positivt till förslaget att tillsammans med SCB utveckla och kvalitetssäkra statistiken rörande utsläpp som orsakas av svensk konsumtion. Verket lämnade redan år 2002² och nyligen i åtgärdsstrategin för giftfria och resurssnåla kretslopp (rapport) ett liknande förslag. Konsumentperspektivet är ett

---

² På väg mot miljöanpassade produkter, NV Rapport 5225, juli 2002.

komplement – inte ersättning - till det traditionella produktionsperspektivet att rapportera utsläpp.

Mål för klimatpolitiken

Naturvårdsverket anser att miljö kvalitetsmålet för begränsad klimatpåverkan ska som idag grundas på FNs konvention om klimatförändringar. Dvs. att halten växthusgaser i atmosfären ska stabiliseras på en nivå som innebär att människans påverkan på klimatsystemet inte blir farlig. Nivån ska uppnås inom en sådan tidsram att ekosystem hinner anpassa sig på ett naturligt sätt, att livsmedelsproduktionen inte hotas och att den ekonomiska utvecklingen kan fortgå på ett hållbart sätt. Denna övergripande måldefinition bör följas av preciseringen att målet innebär att:

- den globala medeltemperaturen får öka med högst 2° C över förindustriell nivå. Sverige ska verka internationellt för att det globala arbetet inriktas mot detta mål.

Syftet med preciseringen är att kunna avgöra när miljö kvalitetsmålet skall anses vara uppfyllt. Därför är det inte lämpligt med ytterligare preciseringar av vad 2-gradersmålet kan betyda i form av koncentrationsmål eller långsiktigt utsläppsmål i miljö kvalitetsmålets definition, eftersom de senare målen härleds ur temperaturmålet och behöver omprövas med ny forskningskunskap.

Det är dock av kommunikativt värde att måldefinitionen följs av bedömningen att 2-gradersmålet med dagens kunskap betyder att koncentrationen av växthusgaser i atmosfären på lång sikt behöver stabiliseras på nivån högst 400 ppmv koldioxidekvivalenter för att nås med god sannolikhet. För att stabilisera halten på denna nivå behöver de globala utsläppen till år 2050 halveras och i slutet av detta sekel vara nära noll. Målets uppfyllande är beroende av internationellt samarbete och insatser i alla länder.

Naturvårdsverket stöder Klimatberedningens förslag till inriktningsmål 2050 och förslaget att utsläppsmålet för år 2020 ska motsvara Sveriges åtagande inom ramen för en utsläppsminskning på 30 % inom EU. Men Sveriges utsläppsmål 2020 bör enbart innefatta utsläpp från verksamheter som inte ingår i systemet för handel med utsläppsrätter. Det är endast dessa utsläpp som ingår i Europeiska kommissionens förslag till bördefördelning och endast de utsläpp som Sverige i perioden till 2020 med nationell klimatpolitik direkt kan styra utsläppen från. Utsläppen inom handelssystemet sker under ett utsläppstak som är gemensamt för alla EU-länder och troligen kommer att fastställas i en fördelningsplan för hela EU.

I vilken omfattning mekanismer som kolsänkor och EU externa utsläppsenheter ska få användas i delmålet 2020 bör bestämmas först efter att ett globalt klimatavtal ingåtts. Tills ett sådant avtal är klart bör de mekanismer som tillåts enligt EUs bördefördelningsbeslut få användas för att nå det svenska utsläppsmålet för år 2020.

Naturvårdsverket delar Vetenskapliga rådets slutsatser att det är omöjligt att göra en för alla acceptabel gränsdragning mellan ofarlig och farlig mänsklig påverkan, men att EUs 2-graders mål är en rimlig utgångspunkt för utsläppsminskande åtgärder även om det inte går att utesluta att lägre

temperaturökningar ger allvarliga effekter. Om man skall utgå från en riskbedömning om konsekvenserna kan bli allvarligare än vad vi kan bedöma baserat på dagens vetenskapliga kunskap om farlig mänsklig påverkan bedömer Naturvårdsverket att de globala utsläppen behöver börja minska före år 2020. Världens industriländer behöver göra ett ambitiösare åtagande än vad som faller inom en utsläppsreduktion på 30 % samtidigt som övriga länder i världen behöver göra konkreta åtgärder för att reducera sin utsläppsökning. Sveriges internationella agerande bör utgå från försiktighetsprincipen och den vetenskapliga osäkerheten som finns och bör därför arbeta för att EU och andra industriländer ska ta på sig längre gående åtagande än 30 % utsläppsreduktion till år 2020 om övriga länder i världen gör konkreta åtaganden för sina utsläpp.

Mer långtgående utsläppsminskande åtagande kan genomföras i en kombination av inhemska utsläppsreduktioner, utsläppsminskande projekt i andra länder, ökade insatser i utvecklingsländer, t.ex. ökat bistånd i form av överföring av energieffektiv teknik och teknik för förnybar energi samt insatser som stöder dessa länders anpassning till klimatförändringarna.

Handlingsplan för att nå nationellt mål till år 2020

Tvärsektoriella åtgärder och styrmedel

Det kommer troligen att krävas en omfattande utveckling av energiteknik, energieffektivisering och förnybar energi såväl som begränsning av den totala energianvändningen i samhället för att världen ska kunna begränsa klimatpåverkan till en icke farlig nivå. Därför måste Sverige stärka sina forskningsinsatser på dessa områden. Verket gör samma bedömning som Klimatberedningens om att forskningsstödet för utveckling av energieffektiv teknik och för att bryta beroendet av fossila bränslen behöver uppgraderas. I denna forskning bör också ingå forskning kring konsekvenser för andra miljömål av åtgärderna.

Även stöd för kommersialisering av ny energiteknik kan behövas för att åstadkomma en snabbare marknadsintroduktion. Det finns även behov av fördjupad samhällsvetenskaplig forskning, bl.a. kring hur policyskiften och policyimplementering kan underlättas för den omställning av samhället som på sikt behövs.

Naturvårdsverket instämmer med Klimatberedningens slutsatser att klimatinformation även i fortsättningen bör vara en del av den svenska klimatstrategin, som komplement till andra styrmedel. Verket informerar på regeringens uppdrag under 2006–2008 om det vetenskapliga kunskapsläget från klimatforskningen, sprider kunskap om hur olika aktörer kan reducera sina utsläpp av växthusgaser samt kommunicerar internationellt om erfarenheter från genomförandet av Sveriges klimatstrategi. Denna satsning har medfört en ökad efterfrågan från allmänheten, företag, organisationer och media, på klimatfakta och klimatseminarier samt ökat intresset för Naturvårdsverkets olika nyhetsbrev och webbaserad klimatinformation.

I och med att Klimatinvesteringsprogrammen upphör fr.o.m. 2009 upphör också den nuvarande finansieringen av Naturvårdsverkets klimatinformation. För att inte skapa ett glapp är det viktigt att klimatinformation även fortsättningsvis kan få en kontinuerlig finansiering. Naturvårdsverket har i

budgetunderlaget för 2009-2011 begärt att få använda anslagssparande på Klimpanslaget för klimatinformation, utvärderingar av Klimp och för spridning av resultat och erfarenheter från investeringsprogrammen.

Naturvårdsverket ser positivt på förslaget att utreda frågan om vita certifikat. Utredningen bör då ta avstamp i det arbete som Energimyndigheten gjort på området. Utredningen bör också inriktas på vilken utformning av vita certifikat som skulle kunna leda till energieffektivisering till lägre kostnader jämfört med motsvarande skärpning av befintliga styrmedel (skatter, teknikupphandling, investeringsstöd, ombyggnadsregler osv). Utredningen borde också analysera möjligheterna att genomföra en pilotverksamhet med vita certifikat inom ett mer begränsat tillämpningsområde, t ex energieffektivisering av el- och värmeanvändningen i flerbostadshus, eftersom nationella erfarenheter av vita certifikat är värdefullt innan ett fullskalesystem introduceras.

Verket vill i tillägg till Energieffektiviseringsutredningens och Klimatberedningens bedömningar också peka på kommunernas möjlighet att utöva tillsyn över energihushållningen i fastigheter i enlighet med miljöbalkens regelverk. En förstärkt kommunal tillsyn skulle kunna bidra till att lönsamma åtgärder som upptäcks vid energideklaration av byggnader också verkligen blir genomförda.

Verket anser det också positivt att Klimatberedningen uppmärksammar teknikupphandling och offentlig upphandling som verktyg för att stimulera utvecklingen av mindre klimatbelastade produkter/tekniker. Det pågår mycket konkret arbete redan idag med miljökrav i offentlig upphandling och specifikt energieffektiv upphandling, bl.a. av Miljöstyrningsrådet.

Investeringsbidrag och lokalt klimatarbete

Klimatberedningens förslag till omdaning av bidragen till klimatinvesteringar överensstämmer med det förslag Naturvårdsverket redovisade i underlaget till kontrollstation 2008. Verket vill i detta sammanhang betona den betydelse som de tidigare investeringsprogrammen haft för att stimulera det lokala arbetet med klimatstrategier och klimatåtgärder.

Det finns i många kommuner en stark vilja att bidra till att minska utsläppen av växthusgaser och många kommuner sätter upp egna klimatmål. Stödet till investeringsprogram har bidragit till att främja det lokala miljöarbetet både direkt och indirekt och gett påtagliga miljöeffekter. Samarbetet inom den kommunala förvaltningen samt mellan kommuner, näringsliv och andra aktörer har stärkts. Kunskap och erfarenheter från genomförda klimatåtgärder har spridits. De statliga insatser som gjorts för att främja det lokala klimat- och miljöarbetet har enligt många kommuner varit avgörande för kommunernas möjlighet att bidra till klimatmålet och andra miljömål.

Med den föreslagna omformningen av investeringsbidrag försvinner ett viktigt stöd för det lokala klimatarbetet. Nya former behöver därför utvecklas för att stimulera det lokala (och regionala) klimatarbetet, både för att fortsatt stärka dem som ligger i framkant och för att få med dem som inte

kommit så långt. Detta bör gälla både åtgärder mot klimatförändringen och anpassningsåtgärder.

Åtgärder i transportsektorn

Klimatberedningen lägger ett ambitiöst förslag till starkare styrning för minskade växthusgasutsläpp i transportsektorn. Naturvårdsverket vill poängtera att dessa förslag behöver genomföras för att de betydande utsläppsminskningar som Europeiska Kommissionens förslag till klimatpaket lägger på verksamheter utanför handel med utsläppsrätter ska kunna nås. Utsläppen från verksamheter utanför handelssystemet domineras av transportsektorn och det finns endast begränsade åtgärdsalternativ på kort sikt i andra sektorer som bidrar till globalt lägre utsläpp.

Särskilt vill verket stödja Klimatberedningens ansats till en transportstrategi som söker synergivinster med andra miljöproblem från trafik, dess förslag till att åtgärda flygets och sjöfartens ökande utsläpp, för en trafikslagsövergripande infrastrukturplanering, utveckling miljöbilsdefinitionen, justering av bilförmånsreglerna och att klimatrelatera beskattningen på resor.

Klimatberedningens förslag till förändrade regler i samband med samhällsplanering är verket mycket positivt till men omformningen av PBL och miljöbalken gällande konsekvenser för transporter och energianvändning vid upprättande av planer behöver även genomsyra Väglagen och Banlagen.

I underlaget till kontrollstation 2008 föreslog Naturvårdsverket och Energimyndigheten att energiskatten på bensin och diesel momentant borde höjas med 75 öre/liter. Verket anser fortfarande att energiskatten borde höjas för att återställa den sänkning av energiskatten som skett sedan år 2000 för att upprätthålla energiskattens betydelse för minskad bränsleanvändning. Energi- och koldioxidskatterna är ett centralt styrmedel för effektivare användning av energi och transporter och för fortsatt minskade växthusgasutsläpp från verksamheter utanför handel med utsläppsrätter.

De senaste två åren har nya bilar i Sverige blivit mer energieffektiva. Med en allt energieffektivare bilpark uppstår ökad bilanvändning då bränslekostnaden per mil sänks, s.k. ”rebound”-effekt. För att inte de positiva effekterna av ökad energieffektivitet ska urholkas de närmsta åren är en skattehöjning motiverad. Dessutom bör som Klimatberedningen föreslår drivmedelsskatterna årligen indexeras efter utvecklingen på BNP och KPI samt dessutom ses över med utgångspunkt i bränsleprisnivåerna och utvecklingen mot uppsatta utsläppsmål.

Det finns anledning att understryka Klimatberedningens slutsats att obligatoriska utsläppskrav för koldioxid från nya bilar inom EU är centralt för att åstadkomma en energieffektivare personbilspark och minskade framtida utsläpp. Tyvärr så verkar pågående förhandlingar om det föreslagna kravet om högst 130 g/km till år 2012 att urvattnas och försenas. Det är viktigt att EU-kraven får verklig effekt och det behövs en långsiktighet för att få fram avsevärt energieffektivare vägfordon. Därför bör Sverige redan i pågående förhandlingar om utsläppskrav till år 2012 försöka införa ett ytterligare utsläppskrav till år 2020 i linje med det förslag som lagts av EU-parlamentet.

Verket anser att de existerande kraven på konsumentinformation om nya bilar CO₂ och bränsleförbrukning i EU bör utvecklas och Sverige bör stödja Kommissionen för att ta fram ett förslag som gör att information effektivare kan nå fram till konsumenterna i samband med inköpstillfället. Sverige kan också visa vägen med krav på miljöinformation, t.ex. i bilreklamen i tv och på internet.

I transportsektorn är det främst utsläppen från godstransporter på väg samt sjö- och flygtransporter som ökar. Generellt är transportkostnaderna små i förhållande till varors produktionsvärde och samhällets styrning för att åstadkomma ett energieffektivare transportsystem är låg. Ett viktigt steg för godstransporter med lägre klimatpåverkan är att införa kilometerskatt för tunga lastbilstransporter. Men att avvakta till år 2011 som Klimatberedningen anför för att utveckla tekniken finns det inte anledning till. Det finns redan teknik tillgänglig och prövad i de km-skattesystem som är i bruk i Tyskland, Österrike och Schweiz. Km-skatten är en mer konkurrensneutral skatt på godstransporter jämfört med energi- och koldioxidskatt på drivmedel eftersom den beskattar varje lastbil som trafikerar svenska vägar oavsett var den är registrerad.

Klimatberedningen påpekar med rätta att bilanvändning och en bils hastighet har stor effekt på koldioxidutsläppen. Naturvårdsverket anser därför att den beslutade förändringen till flexibla hastighetsgränser i trafikförordningen som medger höjning till 120 km/h snabbt borde utvärderas med avseende på effekter på koldioxidutsläppen.

Åtgärder för att begränsa utsläpp från industrin utanför handel med utsläppsrätter

Naturvårdsverket stödjer förslaget om att höja skattenivån till 30 öre/kg koldioxid för industri utanför systemet för handel med utsläppsrätter. Verket instämmer också i synpunkten att skattenivån på sikt bör närma sig den nivå som gäller för hushållen.

Klimatberedningen föreslår att den fortsatta analysen av frivilliga energi-effektiviseringsprogram ska omfatta program som täcker användning av fossila bränslen och elanvändning. Naturvårdsverket anser att också icke-fossila bränslen ska omfattas. Det är viktigt att också bioenergi används energieffektivt. Det är en begränsad resurs där råvaran efterfrågas också för andra ändamål än energiutnyttjande.

Klimatberedningen jämför ”koldioxidkostnader” mellan industri utanför respektive innanför handelssystemet (ETS). Med en skattehöjning till 30 öre/kg för industrin utanför ETS anses denna få ungefär samma kostnad som den handlande sektorn. Men så länge utsläppsrätterna delas ut gratis kommer den reella kostnaden för industrin i ETS att uppgå till ca 7 öre/kg koldioxid, när den föreslagna skattesänkningen för ETS fullt genomförts. Med ett antaget utsläppsrättspris på 20 öre/kg koldioxid är det företagets alternativkostnad för att genomföra åtgärder som kan handla på samma nivå, dock inte kostnaden för koldioxidutsläpp.

Åtgärder för att begränsa utsläppen i jordbrukssektorn

Naturvårdsverket delar Klimatberedningens uppfattning att jordbruket har en betydelsefull potential som producent av bioenergi. Produktionen bör dock ske i en omfattning och på platser och med metoder som säkerställer att hänsyn tas till olika miljöaspekter. Det är viktigt att helheten med avseende på klimat, biologisk mångfald och övergödning beaktas i det landskapssammanhang som produktionen av bioenergi sker. Även påverkan på möjligheten att nå berörda miljö kvalitetsmål är viktigt att beakta.

Från klimatsynpunkt bedömer Naturvårdsverket att gödselbaserad biogasproduktion har potential att vara en samhällsekonomiskt kostnadseffektiv åtgärd på lång sikt, under förutsättning att tekniken fungerar väl och att läckage av metan från rötningsanläggningarna minimeras. Från växtnäringssynpunkt vill Naturvårdsverket framhålla att rötning av stallgödsel inte självklart är en åtgärd som bidrar till att nå miljö kvalitetsmålet Ingen övergödning. Rötningen ger inte automatiskt lägre ammoniakförluster eller bättre biologiskt kväveutnyttjande. Precis som för orötad gödsel är det hanteringen av rötresterna som är avgörande för hur målet Ingen övergödning påverkas av gödselbaserad biogasproduktion.

Naturvårdsverket saknar en analys av vad finansiering av åtgärderna via landsbygdsprogrammet har för konsekvenser för andra planerade och potentiella åtgärder inom ramen för programmet.

Verket anser att stöd för gödselbaserad biogasproduktion och stöd för biogasproduktion från organiskt avfall bör samordnas. Samrötning av gödsel med andra substrat kan vara den lämpligaste rötningstekniken, om det säkerställs att rötresten inte försämras utan kan användas som växtnäringstillskott på åkermark.

Klimatberedningen framhåller att Sverige bör verka för att jordbruksstöd inom EU som har en negativ klimatpåverkan avskaffas och att den viktigaste åtgärden för att minska utsläppen från jordbruket är en minskad konsumtion av nötkött. Klimatberedningens överväganden kan tolkas som om Sverige bör verka för att miljöersättningarna för restaurering och skötsel av betesmarker avskaffas. Naturvårdsverket vill påpeka att ett avskaffande av miljöersättningarna skulle få stora negativa konsekvenser för de natur- och kulturmiljövärden som är beroende av att markerna betas.

Sverige har en ökande import och konsumtion av kött per capita. Vid import av kött till Sverige från icke Annex 1 länder uppstår konsekvenserna för utsläpp av växthusgaser i länder utan utsläppsåtagande enligt Kyotoprotokollet och syns inte i Sveriges utsläppsrapportering. Det bör därför utredas vilken typ av åtgärder och styrmedel som kan påverka konsumenten att reducera sin klimatbelastning från köttkonsumtionen där fokus bör ligga på att minska sådan kött djursuppfödning som saknar positiva miljöeffekter.

Naturvårdsverket anser att det är viktigt att konsekvensanalyserna av föreslagna åtgärder inkluderar konsekvenser för natur- och kulturmiljövärden, samt att de belyser på vilket sätt relevanta miljö kvalitetsmål påverkas av åtgärderna.

Växthusgasflöden i skog och mark

Naturvårdsverket anser att skogsavverkningen långsiktigt inte bör överstiga 80 % av årlig tillväxt, alltså en annan bedömning än Klimatberedningen som nämner 90 %. Resterande mängd virke behöver kvarstå som levande biomassa och ingå i den volym som utgör formellt skyddade områden samt avsättningar och hänsyn i skogsbruket.

Naturvårdsverket är positivt till en utredning om hur åtgärder och incitament på nationell nivå kan utformas för skydd av kollager i skog och mark, samt för att öka upptaget i kolsänkor och minska avgången av växthusgaser. Förslaget till utredning är inte nytt men dess aktualitet är nu större än tidigare.

Naturvårdsverket vill framhålla att värdet med att bevara skog och våtmarker inte är begränsat till dess funktion som kolsänka. Långsiktigt skydd av skog och våtmarker bevarar också landskapets vattenreglerande funktioner, bidrar till biodiversitet och gynnar ekosystemtjänster, samtidigt som det säkerställer kolsänkor och referensområden för forskning. Bevarande och hållbart nyttjande av ekosystemen ger motståndskraft mot förändringar och kapacitet till återhämtning efter skada.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Lars-Erik Liljelund.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit tillförordnade direktören Maria Ohlman, enhetschefen Gunnel Horm, enhetschefen Lars Westermark, Tea Alopeus, Björn Ejner, Kristina Feldhusen, Kerstin Heikenfeldt, Hans Hjortsberg, Karin Klingspor, Larsolov Olsson, Karin Skantze, Klas Österberg och Reino Abrahamsson den sistnämnde föredragande.

Lars-Erik Liljelund

Reino Abrahamsson